

<https://www.bbn.gov.pl/pl/prezydenta-rp/kompetencje-w-zakresie/6076,Kompetencje-Prezydenta-RP-w-zakresie-bezpieczenstwa-i-obronnosci-panstwa.html>

2021-09-20, 19:40

Kompetencje Prezydenta RP w zakresie bezpieczeństwa i obronności państwa

---

Uprawnienia Prezydenta RP w zakresie bezpieczeństwa i obronności państwa wynikają wprost z postanowień Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Przepis art. 126 ust. 2 Konstytucji RP stanowi, że "Prezydent Rzeczypospolitej czuwa nad przestrzeganiem Konstytucji, stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium."

Ponadto na podstawie przepisu art. 133 Konstytucji, Prezydent jest reprezentantem państwa "w stosunkach zewnętrznych".

Rozwinięcie ogólnej normy konstytucyjnej odnoszącej się do kwestii stania na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium, zostało dokonane w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004r. Nr 241, poz. 2416 z późn. zmianami).

Zgodnie z zapisem art. 4a, ust. 1 ustawy, Prezydent:

zatwierdza, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, strategię bezpieczeństwa narodowego;

wydaje, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, w drodze postanowienia, Polityczno-Strategiczną Dyrektywę Obronną Rzeczypospolitej Polskiej oraz inne dokumenty wykonawcze do strategii bezpieczeństwa narodowego;

zatwierdza, na wniosek Rady Ministrów, plany krajowych ćwiczeń systemu obronnego i kieruje ich przebiegiem;

postanawia, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, o wprowadzeniu albo zmianie określonego stanu gotowości obronnej państwa;

może zwracać się do wszystkich organów władzy publicznej, administracji rządowej i samorządowej, przedsiębiorców, kierowników innych jednostek organizacyjnych oraz organizacji społecznych o informacje mające znaczenie dla bezpieczeństwa i obronności państwa;

inicjuje i patronuje przedsięwzięciom ukierunkowanym na kształtowanie postaw patriotycznych i obronnych w społeczeństwie.

Zatwierdzane i wydawane przez Prezydenta dokumenty stanowią podstawę do realizacji przedsięwzięć oraz planowania zamierzeń w sferze polityki bezpieczeństwa narodowego, jak również w sferze podejmowania czynności mających na celu doskonalenie systemu obronnego państwa.

Ogólne kompetencje w obszarze stania na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium zobowiązują Prezydenta do analizowania i oceny ewentualnych zagrożeń oraz uruchamiania prawnie dopuszczalnych działań w celu przeciwdziałania tym zagrożeniom.

W zależności od charakteru i stopnia zagrożenia zewnętrznego państwa Prezydent może zarządzić, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, powszechną lub częściową mobilizację i użycie Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej (art. 136).

Kolejną, istotną kompetencją głowy państwa zawiera art. 234 Konstytucji stanowiący, że: „Jeżeli w czasie stanu wojennego Sejm nie może zebrać się na posiedzenie, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów wydaje rozporządzenia z mocą ustawy w zakresie i w granicach określonych w art. 228 ust. 3-5. Rozporządzenia te podlegają zatwierdzeniu przez Sejm na najbliższym posiedzeniu”.

Ta norma konstytucyjna daje szczególne uprawnienia Prezydentowi do dysponowania, w określonej sytuacji zaistniałej w państwie i w ściśle określonym czasie, uprawnieniami przynależnymi zarówno władzy ustawodawczej, jak i władzy wykonawczej. Podkreślić należy, iż tylko Prezydent został wyposażony w takie kompetencje, co potwierdza jego kluczową rolę w systemie bezpieczeństwa narodowego.

Ponadto na podstawie postanowień Konstytucji Prezydent RP, w dziedzinie bezpieczeństwa państwa:

- nadaje - na wniosek Ministra Obrony Narodowej - określone w ustawach stopnie wojskowe (art. 134 ust. 5);
- w razie zewnętrznego zagrożenia państwa, zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji - na wniosek Rady Ministrów - może wprowadzić stan wojenny na części, albo na całym terytorium państwa (art. 229);
- w razie zagrożenia konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego - na wniosek Rady Ministrów - może wprowadzić na czas oznaczony, nie dłuższy jednak niż 90 dni, stan wyjątkowy na części, albo na całym terytorium państwa (art. 230 ust. 1).

Podkreślenia wymaga fakt, że na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym w czasie jego trwania Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może postanowić o użyciu oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do przywrócenia normalnego funkcjonowania państwa, jeżeli dotychczas zastosowane siły i środki zostały wyczerpane.

Kompetencje Prezydenta RP w zakresie bezpieczeństwa i obronności państwa zostały również określone w ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Dotyczą one głównie sprawowania zwierzchnictwa nad Siłami Zbrojnymi:

Prezydent RP jako Zwierzchnik Sił Zbrojnych, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, określa główne kierunki rozwoju Sił Zbrojnych oraz ich przygotowań do obrony państwa (art. 5 pkt 1), a także może uczestniczyć w odprawach kierowniczej kadry Ministerstwa Obrony Narodowej i Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (art. 5 pkt.2).

Ponadto, Prezydent, na wniosek Rady Ministrów lub Prezesa Rady Ministrów, decyduje o wysłaniu Sił Zbrojnych poza granice kraju. Odbywa się to w przypadku użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa w celu udziału w:

- konflikcie zbrojnym lub dla wzmocnienia sił państwa albo państw sojusznicznych;
- misji pokojowej;
- akcji zapobieżenia aktom terroryzmu lub ich skutkom.

Okres wojny i wynikająca stąd specyfika kierowania państwem i jego obroną wymaga przyjęcia zasady jednoosobowego dowodzenia i ponoszenia jednoosobowej odpowiedzialności. Wymienione wcześniej zapisy konstytucyjne dotyczące uprawnień Prezydenta w tym zakresie tj. najwyższy zwierzchnik Sił Zbrojnych, zarządzanie powszechnej mobilizacji i użycie Sił Zbrojnych do obrony RP, mianowanie na czas wojny Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, wydawanie w okresie stanu wojennego rozporządzeń z mocą ustawy - predysponują Prezydenta do kierowania obroną państwa w okresie zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny. Jednakże w tym przypadku zostaje zachowany element współdziałania dwóch ośrodków władzy wykonawczej. Reguluje to art. 4a ust.1 pkt. 4b ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP.

Dokonując analizy instrumentów prawnych będących w posiadaniu Prezydenta nie sposób pominąć uprawnień związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Jeżeli użycie uzbrojonych oddziałów i pododdziałów Policji okaże się niewystarczające, to Prezydent może postanowić, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, o użyciu oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do pomocy Policji.

Mając na uwadze przyznane Prezydentowi tak szerokie kompetencje, zwłaszcza odnoszące się do sprawowania funkcji strażnika suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium, Konstytucja ustanawia Radę Bezpieczeństwa Narodowego jako organ doradzający Prezydentowi w zakresie wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa.

Dla zapewnienia forum współpracy w obszarze władzy wykonawczej, Konstytucja ustanawia jeszcze jeden organ w postaci Rady Gabinetowej, nie posiadającej jednakże żadnych kompetencji władczych.

Zgodnie z ustawą o powszechnym obowiązku obrony Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje zadania w zakresie bezpieczeństwa i obronności przy pomocy Biura Bezpieczeństwa Narodowego. Wobec braku odpowiedniego, strategicznego centrum na szczeblu państwa zajmuje się ono także monitorowaniem przedsięwzięć mających wpływ na stan bezpieczeństwa i obronności państwa.

Prezydent wyposażony w przedstawione wyżej kompetencje jest zasadniczym ogniwem systemu bezpieczeństwa naszego państwa tworzącego zintegrowaną strukturę, w skład której wchodzi całość sił i środków państwa przewidzianych do realizacji zadań w dziedzinie bezpieczeństwa.

[Tweetnij](#)